

Praktisk veileder til planlegging og gjennomføring av intervjuer for gjenbosetting

Neither the European Union Agency for Asylum (EUAA) nor any person acting on behalf of the EUAA is responsible for the use that might be made of the information contained within this publication.

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-076-6 doi:10.2847/973871 BZ-06-22-118-NO-N

© Det europeiske støttekontoret på asylfeltet, 2022

Omslagsillustrasjon, Irina Strelnikova, © iStock, 2021

Gjengivelse er tillatt med kildeangivelse. Søknad om tillatelse til bruk eller gjengivelse av foto eller annet materiale som ikke er omfattet av EUAAs opphavsrett, må rettes direkte til rettighetshaverne.

Innledning til dette verktøyet

Informasjonen i dette verktøyet er på ingen måte uttømmende, men verktøyet inneholder veiledning og praktiske tips om hvordan man bør planlegge og gjennomføre gjenbosettingsintervjuer⁽¹⁾. Målet har vært å gi medlemsstatene i Den europeiske union og assosierte stater (EU+) støtte i deres operative gjenbosettingsarbeid.

Hva er formålet med dette verktøyet?

Denne praktiske veilederen er ment som en kort veiledning og sjekklister til hjelp for saksbehandlere i gjenbosettingssaker ved forberedelse og gjennomføring av uttaksintervjuer. Formålet er å bidra til økt kunnskap om hvordan man administrerer og håndterer gjenbosettingssaker, og å gi saksbehandlerne et adekvat verktøy for å forberede seg på gjenbosettingsintervjuer.

Hvorfor ble dette verktøyet laget?

Det finnes en rekke publikasjoner om gjenbosetting, alle uvurderlige verktøy for kommende og eksisterende gjenbosettingsland. En del av disse publikasjonene er listet opp under. Denne praktiske veilederen er ment som et supplement til eksisterende dokumenter ved at den inneholder detaljert, praktisk informasjon om mindre velutviklede sider av gjenbosettingspraksisen, blant annet hvordan man forbereder et gjenbosettingsintervju og hvordan det gjennomføres under en kommisjonsreise.

Hva består dette verktøyet av?

Denne praktiske veilederen inneholder en oversikt over vanlige prosedyrer for undersøkelse av gjenbosettingssaker gjennom intervjuer i det første asyl landet. Verktøyet bygger på forutsetningen om at intervjuene planlegges og gjennomføres i samarbeid med UNHCR. Det består av fire deler utformet for å hjelpe saksbehandlerne innen gjenbosetting med å forberede og gjennomføre intervjuene og håndtere eventuelle utfordringer i den forbindelse. Det inneholder videre råd i form av sjekklister og retningslinjer som er til hjelp i de ulike trinnene ved å presentere viktige problemstillinger, anbefalinger og praktiske verktøy i forbindelse med uttaksintervjuer.

Hvem er dette verktøyet beregnet på?

Verktøyet er primært beregnet på saksbehandlere innen gjenbosetting når de forbereder seg på et gjenbosettingsintervju i det første asyl landet. Det kan være nyttig for saksbehandlere med liten eller ingen erfaring med kommisjonsreiser med sikte på gjenbosetting, men også for saksbehandlere med erfaring med gjenbosetting, som kan bruke det som en huskeliste over hva de må ta hensyn til i arbeidet. Det kan betraktes som et verktøy for egevaluering eller kvalitetsvurdering, og den kan være av interesse for alle aktører som er med og forbereder eller gjennomfører forundersøkelser, screening, i gjenbosettingssaker.

⁽¹⁾ Dette verktøyet ble opprinnelig utviklet innenfor rammen av gjenbosettingsprosjektet EU-FRANK (*Facilitating Resettlement and Refugee Admission through New Knowledge*). Prosjektet ble finansiert av Det europeiske asyl-, migrasjons- og integrasjonsfondet, som ble ledet av det svenske Migrationsverket. Som en del av overføringsprosessen fra EU-FRANK har EUAA kvalitetssikret de operative gjenbosettingsverktøyene som er utviklet i dette prosjektet.

Hvilke andre opplæringsverktøy og kilder kan brukes?

Denne veilederen bør anses som et supplement til andre tilgjengelige verktøy, som Praktisk veileder til planlegging og gjennomføring av kommisjonsreiser og sjekklisten til samme. Annen anbefalt litteratur:

EUAA, Praktisk veileder om personlige intervjuer, 2014, <http://www.euaa.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-Practical-Guide-Personal-Interview-EN.pdf>

UNHCR, Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines,

2011, <https://www.refworld.org/docid/4e4a57d02.html>

Kapittel 7, UNHCR Resettlement Handbook, 2011, www.unhcr.org/protection/resettlement/3d464ee37/unhcr-resettlement-handbook-chapter-7-basic-procedures-follow-processing.html

UNHCR, Managing the Stress of Humanitarian Emergencies, august 2001, <http://www.refworld.org/docid/4905f1752.html>

UNHCR, RLD4 – Interviewing Applicants for Refugee Status, 1995, RLD4, <https://www.refworld.org/docid/3ccea3304.html>

Praktisk veileder til planlegging og gjennomføring av intervjuer for gjenbosetting

Når UNHCR har identifisert flyktninger som trenger gjenbosetting, og har forelagt sakene deres for et gjenbosettingsland, er det myndighetene i gjenbosettingslandet som avgjør om flyktingene skal godkjennes for gjenbosetting. Noen land gjennomfører kommisjonsreiser til det første asyllandet, mens andre gjør uttaket på dossier eller gjennomfører fjernintervjuer. Andre land bruker en kombinasjon av disse. Under en kommisjonsreise gjennomføres intervjuer av flyktingene i det første asyllandet. Generelt krever en kommisjonsreise nøye planlegging: Det er dette som beskrives i Praktisk veileder til planlegging og gjennomføring av kommisjonsreiser. Denne praktiske veilederen fokuserer hovedsakelig på hovedkomponenten i enhver kommisjonsreise, nemlig uttaksintervjuet. Hensikten er å beskrive hvilke hensyn det er nødvendig å ta i betraktning i forberedelsene til et uttaksintervju og under gjennomføringen av intervjuet i det første asyllandet.

DEL 1. FORBEREDE UTTAKSINTERVJUER – EN KORT VEILEDNING

Uttaksintervjuer

Formålet med et uttaksintervju er å undersøke faktorer knyttet til behovet for internasjonal beskyttelse og behovet for gjenbosetting. Noen land kan ha flere kriterier med utgangspunkt i den nasjonale situasjonen. Faktorer som helsemessige eller særlige behov og sårbarheter kan også utforskes videre i intervjuet, i tillegg til å få bekreftet familiesammensetningen og bakgrunnsinformasjon om for eksempel oppholdssted. Det kan også være nødvendig å undersøke problemstillinger knyttet til eksklusjon. En del av intervjuet kan også gå på å få avklart forventninger og gi flyktingene mulighet til å stille spørsmål.

Gjenbosettingslandene kan ha ulike mål med sine uttaksintervjuer. Enkelte land bruker uttaksintervjuet som en anledning til å samle inn informasjon som kan styrke integrasjonskapasiteten i mottakskommunen når det gjelder flyktninger med særlige behov og sårbarheter. Noen gjenbosettingsland vurderer også aspekter knyttet til flyktingens evne eller vilje til integrering i et nytt land. Det er viktig at

uttaksintervjuenes format, innhold og omfang er avklart, og at det er enighet om protokollene for gjennomføringen av slike intervjuer.

Oftest forelegger UNHCR sakene i form av et registreringsskjema for gjenbosetting (Resettlement Registration Form – RRF), som er delt i ni, blant annet personopplysninger, informasjon om asylsøknaden og informasjon om behovet for gjenbosetting. Hovedmålet med intervjuet er ofte å fastslå flyktingens påstand og behov for gjenbosetting.

Landene har forskjellig praksis for innholdet i gjenbosettingsintervjuer. De kan bestå av ulike deler, for eksempel

- en del der det stilles spørsmål knyttet til behovet for internasjonal beskyttelse (flyktingens personlige bakgrunn, fakta om forfølgelse, frykt for retur osv.)
- en del der det stilles spørsmål om personlige omstendigheter og behov som kan være relevante for det framtidige livet i gjenbosettingslandet (utdanningsnivå, arbeidserfaring, helsesituasjon, medisinske behov osv.)

Noen gjenbosettingsland bruker en god del av intervjuet til å diskutere forventninger, både til flyktningen og til gjenbosettingslandet. Slike diskusjoner kan påvirke både flyktningens og gjenbosettingslandets beslutning om å gå videre med gjenbosettingen.

Ettersom målet med et uttaksintervju på kommisjonsreise kan avvike fra målene ved et personlig intervju i en nasjonal asylprosedyre, er det viktig å gi tydelige instruksjoner til intervjueteamet om hvordan intervjuet skal gjennomføres, og hva slags opplysninger som skal samles inn.

Betydningen av gode forberedelser

Gode forberedelser er vanligvis nøkkelen til et godt intervju. Dette er særlig viktig for et uttaksintervju i forbindelse med gjenbosetting, med tanke på at kommisjonsreiser ofte gjennomføres med begrenset tid og av og til under enkle forhold. Ettersom intervjuet kan være en fryktinngytende prosess for flyktningen, er en godt forberedt saksbehandler bedre i stand til å skape en atmosfære som får flyktningen til å slappe av og gi den mest relevante og korrekte informasjonen. Jo bedre forberedt, desto mer effektivt vil intervjuet være. Gode forberedelser kan redusere behovet for å innhente ytterligere informasjon etter intervjuet fordi det blir enklere å fastslå hvilke opplysninger som mangler, er ufullstendige, selvmotsigende eller uklare når disse problemstillingene tas opp direkte under intervjuet.

De fleste land screener sakene før intervjuene gjennomføres. En kvalitativ forundersøkelse vil gi innsikt i de vesentlige opplysningene i saken og en bedre forståelse av viktige detaljer om den praktiske gjennomføringen av et intervju. Den gjør det for eksempel mulig å sette av tilstrekkelig tid til uttaksintervjuet, en balansert fordeling av sakene mellom saksbehandlerne i teamet, et velbegrunnet valg av kvinnelige eller mannlige tolker eller saksbehandlere i visse saker, eller behov for ansatte med spesifikk fagkunnskap. I noen

gjenbosettingsland kan en innledende forundersøkelse av saker forelagt av UNHCR, også føre til at en sak siles ut og erstattes med en ny foreleggelse. Dette øker effektiviteten i prosessen fordi sakene det gjennomføres intervju i, har en større sjanse for å bli godkjent. Da unngår man også at flyktninger kalles inn til intervju når utsiktene til gjenbosetting er begrenset og med det skaper urealistiske forventninger hos dem det gjelder. Hvis sakene kan erstattes med andre før reisen, anbefales det at gjenbosettingslandet avtaler spesifikke frister med UNHCR. Dette for at UNHCR skal ha tilstrekkelig tid til å forberede og forelegge erstatningssak(er), og dermed gi gjenbosettingslandet tilstrekkelig tid til å forberede erstatningssakene før reisen finner sted.

Generelle vurderinger å ta i betraktning

Et av hensynene som må tas i betraktning, er at alle intervjusteder og gjenbosettingsoperasjoner har sin egen kombinasjon av utfordringer, som varierer fra kommisjon til kommisjon og fra sted til sted. Selv om intervjuene vanligvis gjennomføres i UNHCRs eller IOMs lokaler eller på ambassader, kan de også gjennomføres på hoteller eller i flyktningleirer. Andre faktorer som har innvirkning, kan være miljøutfordringer som vanskelig klima, avsidesliggende steder, manglende elektrisitet, internett eller wifi osv. Sistnevnte kan være viktig ettersom noen land har lukkede IT-miljøer eller krever velfungerende internetttilgang på stedet.

Det er viktig å understreke at flyktninger som forelegges for gjenbosetting av UNHCR, ikke er en homogen gruppe, men ulike enkeltpersoner med ulikt utdanningsnivå, ulik alder, ulike kjønn, ulike familiesammensetning, ulik kunnskap om verden og ulikt sosialt nettverk. De lever i ulike situasjoner og sammenhenger. Tilgangen til tekniske løsninger eller tjenester som internett, telefon og til og med elektrisitet, og andre praktiske forhold, kan variere fra gruppe til gruppe og fra person til person. Noen kan ha levd lenge i flyktningleirer og ha blitt helt eller delvis

avskåret fra et fungerende sosialt liv, mens andre lever i byområder, har god kunnskap om andre land og kan ha reist og besøkt ulike deler av verden. Disse og mange andre faktorer gjør at enkeltpersonene håndterer intervjusituasjonen ulikt og tar imot og tolker informasjonen ulikt. Dette påvirker hvilke problemstillinger som blir relevante i kommunikasjonen med dem, og hvordan uttaksteamet setter rammene for god kommunikasjon. Med utgangspunkt i dette er det viktig at både omgivelsene og innholdet i informasjonen, samt måten spørsmål stilles på, i størst mulig grad tilpasses den enkeltes bakgrunn.

Også for saksbehandlerne kan det være krevende å gjennomføre gjenbosettingsintervjuer. Kommisjonsreiser kan være hektiske med lange arbeidsdager, og gjenbosettingsintervjuer gjennomføres av og til under tidspress og under enkle arbeidsvilkår. Å lytte til flyktninger som skildrer forfølgelse, tap, brudd på menneskerettigheter, vold og til og med tortur de har opplevd, kan også være emosjonelt slitsomt for saksbehandlere innen gjenbosetting, særlig hvis intervjuplanen er fulltegnet. En godt forberedt saksbehandler vil være bedre rustet til å håndtere slike omstendigheter. Både praktiske og psykiske forberedelser kan redusere personlig stress og bidra til at saksbehandlerne bedre håndterer uforutsette hendelser som kan oppstå på en kommisjonsreise.

Sette seg inn i saken

Registrerings skjemaet for gjenbosetting (Resettlement Registration Form – RRF)

Før en kommisjonsreise blir RRF gjort tilgjengelig av UNHCR for gjenbosettingslandet. Annen supplerende dokumentasjon sendes vanligvis på anmodning. RRF er UNHCRs primærverktøy for å presentere enkeltflyktingenes behov for et gjenbosettingsland. Et skjema av høy

kvalitet er avgjørende for å sikre at en stor andel av gjenbosettingssakene blir godkjent.

Skjemaet er ofte det viktigste eller eneste dokumentet i en gjenbosettingssak. Ett RRF-skjema fylles ut for hver gjenbosettingssak, og dette skjemaet inneholder opplysninger om alle medlemmene av en familie som skal gjenbosettes sammen. Hvert RRF-skjema / hver foreleggelse angir hvem som er hovedsøkeren (Principal Applicant – PRA) og hvem som er familiemedlemmer eller som forsørges av vedkommende. Opplysningene på RRF-skjemaet består blant annet av detaljer om flyktingenes bakgrunn, familiesammensetning, asylsøknad og alle elementer knyttet til eksklusjon og særlige behov. Det inneholder også UNHCRs analyse av behovet for gjenbosetting og en grundig beskrivelse av både asylsøknaden og UNHCRs beslutning om flyktingstatus (Refugee Status Determination – RSD). Gjennom RRF-er som forelegges gjenbosettingslandene, har myndighetene mulighet til å undersøke og vurdere de vesentlige opplysningene i saken grundig og forberede et personlig intervju.

I enkelte operative situasjoner og for å kunne behandle større saksmengder raskt har UNHCR slått sammen beslutningene om flyktingstatus og gjenbosettingsprosedyrene. Dette har ført til en ny forenklet henvisningsmekanisme som kalles identifikasjonsbasert metode (Identification Based Methodology – IBM). IBM brukes for øyeblikket av UNHCR i Midtøsten (f.eks. Tyrkia) og Nord-Afrika (MENA-regionen). Et IBM-skjema erstatter i noen tilfeller RRF-skjemaet.

Innsamling av identitetsdokumenter og andre dokumentbevis

Det er viktig å kontrollere og se gjennom alle kopier av identitetsdokumenter og annen underlagsdokumentasjon som eventuelt er oversendt av UNHCR sammen

med henvisningen. UNHCR eller IOM skal uavhengig av dette be flyktingene ta med alle underlagsdokumenter til intervjuet. Dette kan de operative partnerne instrueres om av myndighetene når kommisjonsreisen planlegges.

Screening av saken

Språk

Det er viktig å ha god oversikt over språkferdighetene til den personen foreleggelsen gjelder, for å sikre tolking på rett språk på intervjudagen. Om mulig bør hver enkelt person som forelegges, kunne snakke det språket de foretrekker. For å forenkle tolkingen gjennomfører mange gjenbosettingsland intervjuene på engelsk, der en tolk oversetter mellom engelsk og flyktingens språk.

Alder

Eldre flyktinger og flyktingbarn er i utgangspunktet sårbare i en situasjon der de er fordrevet, og det er viktig å være særlig oppmerksom på problemstillinger knyttet til den enkeltes alder. Saker som gjelder barn, kan kreve intervjuere med spesialopplæring, og gjenbosettingslandene bør sørge for at det finnes ordninger som sikrer dette. Når det gjelder eldre mennesker, bør saksbehandleren innen gjenbosetting vurdere om det vil bli nødvendig med særlige tiltak og hjelp. Saksbehandleren som skal foreta intervjuet, kan for eksempel vurdere om det er nødvendig med spesiell assistanse til personer med begrenset mobilitet.

Nasjonalitet, etnisitet og religion

I tillegg til den generelle situasjonen i opprinnelseslandet eller asyllandet bør det rettes særlig oppmerksomhet mot andre problemstillinger som nevnes i RRF-et, knyttet til for eksempel nasjonal, etnisk og/eller religiøs tilhørighet. Flyktinger fra minoriteter og urinnvånere er vanligvis i mindretall i samfunnene de lever i. Dette kan gjøre dem utsatt for marginalisering, diskriminering og overgrep, som etter hvert kan forverre seg til at de fordrives.

Utdanningsnivå

Saksbehandlere innen gjenbosetting bør også tilpasse intervjuet til flyktingens utdanningsnivå for å sikre at flyktingene fullt ut forstår og svarer adekvat på spørsmålene.

Familiemedlemmer i den forelagte saken

Det er viktig å ta hensyn til personens familiesituasjon. Sett opp en liste over alle nære slektninger til alle familiemedlemmer som omfattes av hovedsøkerens sak. Saksmappen tar vanligvis med ektefeller, forsørgede barn (herunder fosterbarn og stebarn), søsken og foreldre.

Tilknyttede saker

Av og til kan separate familier knyttes til hverandre selv om de har hver sine RRF-er. Dette skal i så tilfelle være nevnt i de respektive RRF-ene. Derfor er det viktig å holde styr på og sette opp en liste over alle familietilknytninger. Vær oppmerksom på at det kan finnes familier som har tatt til seg og gitt omsorg til andre, som enslige barn eller eldre naboer de ikke har blodsband til, men

der det er et avhengighetsforhold som kanskje må bringes på det rene. RRF-et bør tydelig angi om vedkommende har slektninger i gjenbosettingslandet, og i så fall hva de heter, hva slektskapet er, hvor de bor, og for å gjøre identifisering enklere, oppgi så mange personopplysninger som mulig. Dette er viktig av flere grunner, for eksempel for sikkerhetsklarering og troverdighetsvurdering av søknader, men også for å forberede/velge innkvartering og integrasjonstjenester i gjenbosettingslandet.

BIA og BID

Når det gjelder enslige, forlatte og andre risikoutsatte barn som vurderes for gjenbosetting, bør det sjekkes at en vurdering av barnets beste (Best Interests Assessment – BIA) eller en avgjørelse av hva som er barnets beste (Best Interests Determination – BID), er tilgjengelig for å sikre at prinsippet om barnets beste ivaretas i tiltak som gjelder det enkelte barn. En BID beskriver den formelle prosessen med strenge garantier for rett saksbehandling som er laget for å fastslå barnets beste ved særlig viktige beslutninger som påvirker livene deres. Den bør tilrettelegge for tilstrekkelig medbestemmelse fra barnets side uten forskjellsbehandling, den bør involvere beslutningstakere med relevant fagkunnskap og veie alle relevante faktorer opp mot hverandre for å finne det beste alternativet. Både BID-er og BIA-er gjennomføres av UNHCR før kommisjonsreisen og bør være vedlagt RRF-et. Det er viktig at gjenbosettingslandet tar hensyn til BID-en ved fastsettelse av beskyttelsesbehovet til et enslig barn eller ved vurdering av spørsmål om verge/representant for barnet i gjenbosettingslandet. I saker der barnet er mindreårig og derfor skal ha en verge/representant, og under særlige omstendigheter, kan UNHCR legge fram en BID for å bringe på det rene om gjenbosetting er til barnets beste. UNHCR vil alltid legge fram en BID i saker som gjelder barn som bare følges av én forelder og den andre forelderen nekter å gi samtykke til reisen. For gjenbosettingsland er BID den viktigste referansen i tillegg til

det personlige intervjuet med barnet eller dets omsorgsperson.

Vesentlige opplysninger

På grunnlag av opplysningene i RRF-et bør saksbehandleren under forberedelsene til intervjuet identifisere de vesentlige opplysninger, dvs. fakta knyttet til kjernen i asylsøknaden. Om nødvendig bør vedkommende rådføre seg med en overordnet. Saksbehandleren bør imidlertid ha et åpent sinn og ta i betraktning at det kan dukke opp nye fakta under gjenbosettingsintervjuet.

Ekksklusjon

Problemstillinger knyttet til eksklusjon undersøkes nøye av UNHCR, og retten til internasjonal beskyttelse under UNHCRs mandat bekreftes før en enkeltsak forelegges for gjenbosetting. Eksklusjonsbestemmelsene er en del av flyktningdefinisjonen (i artikkel 1 i Flyktningkonvensjonen av 1951), og vurdering av om de får anvendelse, er en viktig del av prosedyrene for å fastslå om en person har rett til flyktningstatus. Mulige eksklusjonsrelaterte problemstillinger kan dukke opp når som helst i gjenbosettingsprosessen. Det kan være saker der UNHCR har foretatt en vurdering opp mot eksklusjonsbestemmelsene. I slike tilfeller vil RRF-et inneholde relevante fakta i tillegg til den juridiske vurderingen som endte med at UNHCR slo fast at eksklusjon ikke var aktuelt. Selv om eksklusjonsrelaterte problemstillinger undersøkes nøye av UNHCR og retten til internasjonal beskyttelse under UNHCRs mandat bekreftes før en enkeltsak forelegges, kan slike problemstillinger fortsatt dukke opp senere i gjenbosettingsprosessen. Slike saker kan bli oppdaget i den nasjonale screeningen, på grunnlag av opplysninger i saksmappen (RRF) fra UNHCR og/eller på grunnlag av annen tilgjengelig informasjon som ble innhentet under søknadsbehandlingen, som informasjon gitt av sikkerhetstjenester og/eller informasjon innhentet etter screening

av sosiale medier. I noen tilfeller dukker det ikke opp noen indikasjoner på handlinger som medfører eksklusjon, før i det personlige intervjuet.

For å kunne oppdage eksklusjonssaker så tidlig som mulig, anbefales det at alle som er involvert i behandlingen av gjenbosettingssaker, er oppmerksomme på mulige tegn. Det bør samle så mye informasjon som mulig om personen, herunder om vedkommendes bakgrunn, bosted, ansettelsehistorikk, familiemedlemmer, militærtjeneste (dersom det er relevant), politiske tilknytninger, gruppedlemskap, reiseruter og annen relevant informasjon. Bruk pålitelig landinformasjon til sammenligning og referanse. Se EUAAs praktiske veileder om utelukkelse for å lese mer om eksklusjon. Eksklusjonsvurderingene omtales også i sjekklisten senere i dette dokumentet.

Sjekk tilgjengelige databaser

Informasjon i databaser eller på sosiale medier (Facebook osv.) kan være relevant i vurderingen av saken. Særlig kan tilleggsopplysninger eller dokumenter knyttet til en persons identitet, nasjonalitet, familieforhold, personlige omstendigheter, tidligere bosted og migrasjonshistorikk være tilgjengelig. Selv om man skal være varsom med opplysninger innhentet gjennom sosiale medier, kan dette være med og bekrefte opplysningene fra UNHCR, noe som da vil bidra til å øke tiltroen til opplysningene og til at intervjuet kan gjennomføres mer effektivt. Det kan også hende at opplysninger fra åpne kilder undergraver troverdigheten til enkelte aspekter ved gjenbosettingssaken, som da må undersøkes nærmere.

Sjekk relevant landinformasjon og nasjonal veiledning

Oppdatert generell kunnskap om situasjonen i personens opprinnelsesland, også generelle politiske forhold, sikkerhetssituasjonen og respekten for grunnleggende rettigheter er viktig for å kunne forberede seg godt til intervjuet slik at man kan stille konkrete, målrettede spørsmål og foreta en forsvarlig vurdering av behovet for internasjonal beskyttelse.

Det kan også være nødvendig å ta hensyn til situasjonen i asyllandet, ettersom det kan ha oppstått situasjoner som kan være relevante for den individuelle vurderingen av behovet for internasjonal beskyttelse og gjenbosetting.

I tillegg til landinformasjonen i RRF-skjemaet kan oppdatert landinformasjon innhentes fra flere ulike kilder, som den nasjonale fagenheten for landinformasjon, EUAA (EUAAs landinformasjonsportal) og aktuelle menneskerettighetsorganisasjoner. Om nødvendig og mulig kan du be om tilleggsinformasjon fra din nasjonale fagenhet for landinformasjon.

Særlige behov

Identifisere særlige prosedyremessige behov hos flyktningene ved gjennomgang av saksmapper og forberedelse til intervjuer. Dette kan være kjønn, alder, helsemessige forhold eller fysisk eller psykisk funksjonshemming. Se EUAAs IPSN-verktøy for detaljert veiledning om identifisering av personer med særlige behov.

Medisinske behov

En persons medisinske behov kan være relevant for gjennomføringen av intervjuet,

og det bør for eksempel registreres om det foreligger funksjonsnedsettelse, svangerskap (rett før eller rett etter fødselen), psykisk lidelse osv. Hvis en sak forelegges i kategorien med medisinske behov, vil et skjema for medisinsk vurdering (Medical Assessment Form – MAF) være vedlagt foreleggelsen. Kontroller at informasjonen i MAF-skjemaet er tilstrekkelig ny og oppdatert. Merk at informasjon om medisinske behov må behandles med respekt for personens integritet og bare bør tas opp eller bemerkes når det er relevant for gjenbosettingsprosedyren (f.eks. at de påvirker muligheten til å fly eller komme seg til intervjustedet, eller er nødvendig å kjenne til for å kunne forberede seg god til intervjuet).

Spesialiserte intervjuferdigheter

Prøv å forutse hvor det kan være nødvendig med spesialiserte intervjuferdigheter for å omgå kommunikasjonsbarrierer. Forbered intervjuer av særlig sårbare personer i familien, også overlevende etter vold, for eksempel etter seksuell eller kjønnsbasert vold (Sexual and Gender-Based Violence – SGBV), for det kan bli nødvendig å utvise følsomhet i utspørringen. Det er viktig å ta opp slike problemstillinger på en måte som viser respekt for kultur, kjønn og alder. Saksbehandlerne bør være forberedt på å intervju familiemedlemmer separat, og da varsomt.

Fortrolighet

Vær oppmerksom på at taushetsplikten også gjelder overfor familiemedlemmer. Av fortrolighetshensyn intervjues personene vanligvis hver for seg.

Praktiske forhold

Saksbehandler og tolk

Av effektivitetshensyn bør alle saker som har tilknytning til hverandre, om mulig intervjues av samme saksbehandler. Dette bør om mulig også skje på samme dag, men dette vil kanskje ikke alltid være mulig. Man bør gjøre sitt ytterste for at søkeren skal kunne gi en fullstendig og sannferdig forklaring ved å utpeke en saksbehandler og en tolk som ikke vil gjøre at søkeren føler seg truet eller utilpass. Dette kan for eksempel innebære å velge en person av et bestemt kjønn. Anmodninger om saksbehandlere/tolker av et bestemt kjønn bør tas til følge hvis det er mulig. Varsomhet bør utvises i saker med LHBTIQ+-personer og der personen har vært utsatt for voldtekt eller seksuelt misbruk.

Individuelle intervjuer

Det anbefales å intervju alle voksne individuelt. Det kan også være en rettslig forpliktelse eller tilrådelig i enkelte tilfeller å intervju mindreårige. Enkelte gjenbosettingsland gjennomfører fellesintervjuer med alle familiemedlemmene. Husk imidlertid at det er mulig at en person i familien, for eksempel en kvinne som er del av en familie, men som ikke anses som hovedsøker når det gjelder flyktningstatus, kan ha vært utsatt for forfølgelse og/eller ha andre gjenbosettingsbehov enn hovedsøkeren eller andre familiemedlemmer. Med dette i bakhodet bør intervjueren strekke seg langt for å sikre at alle medlemmene av familien, inkludert ektefeller og forsørgede personer som store barn, gis mulighet til å bli intervjuet individuelt. Dette er den eneste måten intervjueren kan fastslå om de enkelte medlemmene av familien har en selvstendig rett til internasjonal beskyttelse i tillegg til hovedsøkeren.

Intervjuets lengde

Lengden på intervjuet bør stipuleres ut fra sakens kompleksitet.

Forhåndsdefinert protokoll

Spørsmål som er satt opp på forhånd, kan være nyttig ved gjennomføring av uttaksintervjuer, for på denne måten garanteres det at alle relevante spørsmål blir stilt. Det bør imidlertid alltid være nok fleksibilitet til å sikre at saksbehandleren kan tilpasse intervjustilen etter dynamikken i familien det gjelder. Dette er særlig viktig når tolkingen foregår på et språk som ikke er kommisjonens morsmål.

Tidsplan

Tidsplanen bør ta høyde for pauser hvis intervjuet blir langvarig. Det er viktig å huske at intervjuer kan være en emosjonelt krevende og intens øvelse for alle parter. Det er særlig viktig å sørge for pauser for tolken og flyktingen. I tillegg må intervjueren ta pauser regelmessig for å opprettholde effektiviteten.

Notattaking og fullstendighet

Forhåndsdefinerte protokoller vil være til hjelp ved notattaking. Intervjutiden er

dyrebar både for uttakskommisjonen og flyktingene, og notater som er konsekvente og av høy kvalitet er avgjørende. Struktur på notattakingen sikrer at alle nødvendige spørsmål blir stilt og at alle svar mottas. Strukturen bør vise et tydelig skille mellom spørsmålene som stilles og svarene som gis.

Konsistens mellom intervjuer

Det er generelt viktig med konsistens mellom intervjuer. I enkelte gjenbosettingsoperasjoner er teamene satt sammen på tvers av avdelinger. I slike tilfeller vil man ved å kryssjekke med kolleger som gjennomfører andre intervjuer med samme søker, kunne kontrollere at forklaringene er konsistente eller identifisere et behov for å få avklart motstridende opplysninger eller inkonsistens.

Andre praktiske forhold

Andre praktiske forhold i forbindelse med uttaksintervjuene som må avtales før reisen, beskrives i håndboken Planlegge og gjennomføre en uttaksreise.

DEL 2. MAL FOR SCREENING/FORBEREDELSE AV ET UTTAKSINTERVJU

Denne malen er et eksempel på et verktøy som kan brukes til å forhåndsvurdere en foreleggelse av en gjenbosettings sak. Den vil sette saksbehandleren i stand til å forberede uttaksintervjuet ved å få overblikk over de viktigste opplysningene i en sak, de vesentlige elementene i en asylsøknad, flyktingens særlige behov og mulige grunner til eksklusjon. Screening vil sette deg i stand til å sette opp en liste over de punktene som må avklares ytterligere i intervjuet. Den kan også være nyttig når intervjuplanen skal utarbeides. Å ha en oversikt over opplysninger er også nyttig når man gjennomfører en screening, særlig ved hyppige kommisjonsreiser.

Merk at organisasjonen din må gjøre en vurdering av hvilke opplysninger det er nødvendig – og tillatt – å lagre, og hvordan slike opplysninger skal behandles i tråd med interne retningslinjer og nasjonal og internasjonalt regelverk (f.eks. personvernforordningen (GDPR)). Denne malen er primært ment som et internt arbeidsdokument og ikke som et offisielt dokument, men det er fortsatt viktig å reflektere over integritetsproblemer og bare beholde opplysninger som er nødvendige for gjenbosettingsprosessen. Slike opplysninger må også behandles med omhu ved lagring og deling.

Dette verktøyet fylles ut for hver foreleggelse som mottas. Spesifiser eventuelt opplysningene for hver person saken omfatter.

Screeningdato

.....

Screenet av

.....

Nærmere opplysninger om saken			
UNHCRs saksnr.			
Saksstørrelse			
Etternavn + Fornavn			
Fødselsdato og -sted			
Nasjonalitet			
Andre relevante personopplysninger			
Språkkunnskaper	Morsmål		
	Andre språk		
	Foretrukket intervjuspråk		
Familiemedlemmer i saken	Slektskap	Navn	Referansenummer
Nei/ja, hvis ja: nærmere opplysninger			
Tilknyttede saker	Slektskap	Navn på hovedsøker (PRA)	Referansenummer

Nærmere opplysninger om saken	
Slektinger i gjenbosettingslandet nei/ja, hvis ja: nærmere opplysninger (fullt navn, kontaktopplysninger inkludert kontakter på sosiale medier for sikkerhetsklareringsformål).	
Utdanningsnivå	
Identitetsdokumenter og andre dokumenter	
Pass	☐ Ja ☐ Nei
Andre tilgjengelige dokumenter (med kopier vedlagt)	
Andre tilgjengelige dokumenter (uten kopier vedlagt)	
Sammendrag av asylsøknaden	
Screening av sosiale medier	
Profil på sosiale medier funnet	☐ Ja ☐ Nei
Hvis ja, eventuelle indikasjoner på problemer	
Eksklusjonsvurdering	
Er mulige eksklusjonsgrunner identifisert?	☐ Ja ☐ Nei

NÆRMERE OPPLYSNINGER OM SAKEN

Hvis ja, vennligst spesifiser:	
☐ forbrytelser mot freden, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten	
☒ alvorlig ikke-politisk forbrytelse utenfor tilfluktslandet før han fikk adgang til dette land som flyktning er i strid med de Forente Nasjoners formål og prinsipper	
☐ grove forbrytelser (bare subsidiær beskyttelse)	
☐ fare for samfunnet eller sikkerheten i landet eller andre forbrytelser/indikasjoner	
Særlige behov ved intervjuet	
☐ Hensiktsmessig valg av saksbehandler og tolk	
Medisinske behov Før opp her bare medisinske behov som er relevante for gjennomføringen av intervjuet (f.eks. funksjonshemming)	
Annet (f.eks. barn, eldre, torturofre, traumer osv.)	
Fokuspunkter og punkter som må avklares i intervjuet	
Antall personer som skal intervjues	
Anslått samlet varighet	
☐ Normal	☐ Gjennomsnittlig
☐ Spesielt lang	☐ Over gjennomsnittet

DEL 3. GJENNOMFØRE UTTAKSINTERVJUENE

Et gjenbosettingsintervju skiller seg på enkelte måter fra et typisk personlig intervju. De har likevel en del fellestrekk. Som nevnt tidligere, er det viktig å merke seg at gjenbosettingslandene har ulike mål med gjenbosettingsintervjuet. Mens enkelte gjenbosettingsland vurderer asylsøknaden først etter intervjuet, legger andre mer vekt på UNHCRs opplysninger og vurdering. Generelt anbefales det å prøve å skape en tillitvekkende atmosfære for å berede grunnen for et godt intervju.

- Motivasjon for integrasjon og åpenhet for samfunnsdeltakelse (hvis dette inngår i de nasjonale reglene).
- Helse, med mindre dette vurderes i et eget intervju eller en annen prosedyre.
- Mulighet for flyktingen til å ta opp ytterligere momenter som ikke har blitt diskutert, og til å stille spørsmål.
- Gi informasjon om uttaksprosessen og opprettholde kontakten med UNHCR.
- Avslutte intervjuet.

Strukturell plan for intervjuet

Alle intervjuer er unike. Det er imidlertid nyttig for alle teammedlemmer som skal intervjuer, å ha en felles struktur på planen som intervjuet kan baseres på. Denne planen kan inneholde følgende – noe kan avhenge av nasjonale regler:

- Innledning: ønske flyktingen velkommen og presentere alle som er til stede.
- Redegjøre for taushetsplikten.
- Redegjøre for tolkens rolle og tolkingen under intervjuet.
- Redegjøre for intervjuets art og formål.
- Avklare flyktingens personopplysninger.
- Tilleggsspørsmål om personens søknad om flyktingstatus.
- Utdanningsbakgrunn (still om nødvendig utfyllende spørsmål).
- Arbeidserfaring (still om nødvendig utfyllende spørsmål, for eksempel både om tidligere arbeidserfaring og håp og forventninger til framtidig arbeid).
- Diskutere flyktingens gjeldende situasjon når det gjelder arbeid, blant annet om mindreårige barn er i arbeid, om boforhold, inntekt, barnas utdanningsmuligheter, hobbyer osv.

Retningslinjer – kontekstavhengig sjekkliste for intervjuer

For å kunne gjennomføre et godt intervju bør saksbehandleren ta opp de viktigste sidene ved saken og planlegge intervjuet slik at man konsentrerer seg om hull eller motstridende opplysninger. Listen under inneholder noen forslag til hva som kan tas opp. Listen er ikke uttømmende, og den anbefales brukt sammen med EUAAs praktiske veileder om personlige intervjuer.

- Kontroller identiteten – sjekk foto, navn, identitetsdokumenter osv.
- Originaldokumenter bør foretrekkes framfor fotokopier. Hvis originaldokumentene ikke legges fram, kan man spørre personen om de er tilgjengelige, og hvis ikke kan man be om en forklaring.
- Hvis personen har lagt fram dokumentbevis, bør du vurdere relevans, kilde og måten de ble innhentet på, og om bruk av falske dokumenter har noen innvirkning på personens troverdighet. Du bør også sammenligne dokumentbevisene for å se etter intern og ekstern konsistens. I noen tilfeller kan du innhente legeerklæringer. Disse bør vurderes opp mot personens forklaring og i forhold til søknaden.
- Få fram detaljerte opplysninger om familien og sakssammensetning (vær om nødvendig oppmerksom på BID og/eller BIA), dvs. er

familiesammensetningen fortsatt den samme som i saksmappen?

- Hvis det skjer endringer i familiesammensetningen (f.eks. ekteskapsinngåelser, skilsmisser, fødsler eller dødsfall), kontrolleres det om disse opplysningene er registrert og videresendt til UNHCR slik at et oppdatert registrerings skjema om nødvendig kan utferdiges.
- Få fram opplysninger som ikke framgår av registrerings skjemaet.
- Still oppfølgingsspørsmål. Det kan være til hjelp å gi et kort sammendrag av de vesentligste opplysningene i registrerings skjemaet og kontrollere/ bekrefte at du har forstått de viktigste påstandene i asylsøknaden rett. Kontroller at opplysningene er korrekte og oppdatert.
- Vurder sannsynligheten (når det er relevant) og troverdigheten til personens historie og om asylsøknaden er begrunnet, etterfulgt av en vurdering av eksklusjonsgrunner.
- Identifiser eventuelle særlige behov personen måtte ha, som vil ha betydning for gjenbosettingslandet.
- Innhent om nødvendig personens samtykke til videre behandling, for eksempel deling av opplysninger med relevante nasjonale partnere i gjenbosettingslandet.
- Innhent eventuelle andre dokumentbevis som setter gjenbosettingslandet i stand til å vurdere personens behov for gjenbosetting.
- Kryssjekk om nødvendig personopplysningene til familiemedlemmer som allerede bor i gjenbosettingslandet.

Innholdet i intervjuene

Personopplysninger

Intervjuet gir en mulighet til å kontrollere nøyaktigheten av personopplysningene og

navnene til søkeren og forsørgede personer. Det er viktig å bruke tid på å bekrefte flyktingens personopplysninger.

Intervjuer begynner vanligvis med spørsmål om flyktingenes navn og fødselsdato. Riktig stavemåte for navnene til alle familiemedlemmer kan sjekkes (husk på forskjeller i translitterasjon) og nøyaktige fødselsdatoer (fra fødselsattester, pass osv., hvis det er tilgjengelig). Det er også bra å være klar over at alder kan tolkes på ulike måter. Avhengig av flyktingens nasjonalitet kan kalenderen de bruker, være gregoriansk, hindu, islamsk eller jødisk osv. I tillegg regner noen kulturer fødselsdatoen som den første bursdagen.

Det er viktig å bruke intervjuet til i størst mulig grad å fastslå potensialet for framtidige søknader om familie gjenforening. Fokuser derfor på reglene om familie gjenforening for å unngå urealistiske forhåpninger om gjenforening med alle de nevnte slektningene i det nye landet. Delegasjonens medlemmer bør også være forberedt på å møte flyktinger fra kulturer der polygame ekteskap forekommer. I slike situasjoner bør flyktingene bli informert om hvilke familiemedlemmer som vil ha rett til familie gjenforening.

Det anbefales å sjekke om det finnes slektninger, venner og andre forbindelser i gjenbosettingslandet. Hvis en person med slike bånd velges ut til gjenbosetting, vil noen gjenbosettingsland prøve å gjøre integrasjonsprosessen enklere ved å gjenbosette vedkommende der hans/ hennes kontakter allerede bor. Intervjuerne må også være forberedt på barneekteskap og bør kunne informere flyktingene om nasjonal lovgivning på området. Ettersom barneekteskap ikke har noen rettslig beskyttelse i folkeretten og i stor utstrekning anses som en form for seksuell eller kjønnsbasert vold (SGBV), vil UNHCR i prinsippet ikke fremme søknader fra flyktinger som er under 18 år og gift. Vanligvis kan behandlingen av disse sakene og sakene til foreldrene deres holdes tilbake til barnet fyller 18. Det finnes imidlertid situasjoner der UNHCR kan foreslå gjenbosetting for et gift flyktingbarn og dennes ektefelle på grunn av tvingende beskyttelsesbehov eller

sårbarheter i familien. UNHCR har et vurderingsverktøy som kan være nyttig som referanse om barneekteskap.

Flyktingens bakgrunn (dvs. begrunnelse for søknaden om flyktningsstatus)

Opplysningene om flyktingens flyktningsstatus framgår av registrerings skjemaet fra UNHCR. Asylsøknaden i registrerings skjemaet er grunnlaget intervjustrukturen bygges på. Det kan være nødvendig å stille supplerende og utdypende spørsmål. Målet med slike utfyllende spørsmål er at uttaksteamet skal være helt sikker på at påstandene i asylsøknaden og avgjørelsen som framgår av dokumentasjonen, er riktig. Ved diskusjon av sensitive tema bør barn bes om å forlate rommet.

En grundig gjennomgang av en flyktnings asylsøknad er bare nødvendig hvis registrerings skjemaet er uklart eller tvetydig.

Det er viktig også å stille spørsmål om flyktingbakgrunnen til hovedsøkerens (PRA) ektefelle med henblikk på gjenbosetting. Vedkommende kan ha en annen og av og til sterkere asylgrunn enn hovedsøkeren.

Sluttprotokoll

Med tanke på intervjuets sensitivitet er det viktig med en god avslutning. På slutten av intervjuet bør du la flyktingen stille spørsmål om uttaksprosessen og gjenbosettingsprosedyrene generelt, eller andre generelle spørsmål vedkommende måtte ha. Det er viktig at flyktingene oppmuntres til å supplere med mer informasjon enn det som allerede har blitt sagt (f.eks. «Er det noe du ønsker å si som vi ikke har snakket om, og som du synes det er viktig at vi tar i betraktning når vi vurderer søknaden din?»). Videre bør flyktingene informeres om hva som skjer i perioden fram til underretningen om beslutning. For eksempel at de må varsle UNHCR om

enhver endring i familiesammensetning, adresse, kontaktopplysninger og andre opplysninger som kan ha innvirkning på gjenbosettingsprosessen. Flyktingene bør informeres om hvor lang tid det vil ta før de blir underrettet om beslutningen i gjenbosettingssaken.

Når det gjelder praktiske hensyn, bør flyktingene bli minnet på å ta med seg alle aktuelle dokumenter fra intervjuet når de går. Hvis uttakskommisjonen beholder noen dokumenter, må flyktingene informeres om hvordan dokumentene vil bli returnert. Be flyktingen om samtykke og gi en skriftlig bekreftelse, undertegnet av intervjueren eller annen ansvarshavende, på hvilke dokumenter flyktingen har gitt fra seg, som også beskriver hvordan og når de vil få dokumentene tilbake. Gjenta til slutt forsikringene om taushetsplikten om ting som har blitt snakket om under intervjuet, og avslutt intervjuet med en avskjed som er lik for alle intervjuer.

Generelle kommentarer om intervjuteknikker og interkulturell kommunikasjon

Uttaksintervjuer påvirkes vanligvis av mange faktorer, for eksempel kulturforskjeller mellom intervjuer og flykting, ulike personligheter og situasjonens sensitivitet. Intervjuet kan av mange grunner være stressende for flyktingen, og saksbehandleren bør prøve å unngå eller redusere stressnivået. For eksempel kan flyktingen betrakte saksbehandleren som en autoritetsperson som representerer en regjering

- ikke like å snakke om kjønnsrelaterte problemstillinger
- ha vanskelig for å gi en beretning om forfølgelse
- lide av posttraumatisk stresslidelse, osv.

I lys av det ovenstående er det viktig å prøve å skape en dialog mellom partene,

ikke en avhørsstemning. En fortrolig og trygg stemning gjør at intervjuet går raskere og lettere. Det kan også være nyttig å ta med papir og blyant eller andre aktivitetsting for småbarn.

Husk at hilsing er viktig, og prøv å hilse slik at alle føler seg avslappet. Tilpass deg selv til flyktingenes kultur, hvis det er mulig. For eksempel er det i noen kulturer slik at menn og kvinner ikke håndhilser på hverandre. Det er tilrådelig at uttakskommisjonen vurderer og om mulig følger praksisen og kulturen til personene som blir intervjuet.

Etter intervjuet er det avgjørende at alle familiemedlemmene føler at deres bidrag var viktig, og at deres erfaringer ble verdsatt. Hvis en hel familie blir intervjuet

sammen, bør du ikke bare følge med på svarene som gis, men også på familiemedlemmenes atferd og væremåte, og dynamikken mellom dem. Mange små detaljer illustrerer situasjonen i familien, som hvilken rekkefølge familiemedlemmene setter seg i, hvordan andre reagerer på gråtende eller urolige barn, og om alle får sjansen til å svare på spørsmål. Hvis noen ser ut til å være lei seg, stille eller innadvendt, kanskje den personen ikke ønsker å bli gjenbosatt sammen med de andre? Kanskje er det en forlovede som ikke ønsker å bli etterlatt? Det er viktig at intervjuerne er kjent med problemstillinger knyttet til interkulturell kommunikasjon og er klar over risikoen for misforståelser som for eksempel skyldes ikke-muntlige beskjeder.

DEL 4. BRUKE TOLK UNDER UTTAKSINTERVJUER

Uttaksintervjuer gjennomføres vanligvis med en tolk til stede. Noen gjenbosettingsland bruker sine egne tolker, men det vanligste er at UNHCR eller IOM sørger for tolker. Dette må da avtales før kommisjonsreisen. Uavhengig av hvilke tolker som benyttes, er det viktig å huske at tolkingen er avgjørende for kommunikasjonen mellom flyktningen og saksbehandleren. Derfor er det nødvendig å overveie tolkens rolle nøye. Denne delen fokuserer på noen viktige aspekter ved tolkens rolle. Se Veiledningsnotat – Kommunikasjon via tolk for mer informasjon og veiledning om dette. Noen hensyn som må tas i betraktning er nevnt under, men de gir best mening når lest sammen med ovennevnte verktøy.

Hensyn som må tas i betraktning

Hvis gjenbosettingslandet bruker tolketjenester fra UNHCR eller IOM, er det lurt å huske på at

- tolkene kommer fra andre partnere, og derfor er ikke gjenbosettingslandet kjent med hvordan tolkene er rekruttert, og heller ikke med kvaliteten på tolkingen
- tolkene ikke brukes i gjenbosettingslandet nasjonale prosess og er kanskje ikke kjent med landspesifikke regler
- tolkene arbeider for ulike gjenbosettingsland med ulik praksis
- språket mellom saksbehandleren og tolken kan være engelsk eller fransk
- tolkene kan tilhøre flyktningbefolkningen I så tilfelle er det viktig å sjekke om tolkene har samme nasjonalitet, men ulik etnisk opprinnelse,

særlig der to etniske grupper historisk har vært i konflikt i opprinnelseslandet.

Forberede tolken på uttaksintervjuet

Et viktig første trinn ved gjennomføring av et uttaksintervju er å forberede tolken og gi vedkommende veiledning om hvordan rollen utføres effektivt. Av hensyn til flyktningene som intervjues, er det viktig at kommunikasjonen mellom dem, intervjueren og tolken fungerer godt. For å unngå skade som følge av feiltolking eller av at de etiske grenselinjene for taushetsplikt og upartiskhet uforvarende blir overtrådt, er det avgjørende å forberede tolkene før intervjuet starter.

Det kan være til nytte hvis saksbehandleren forklarer hvordan intervjuet er tenkt gjennomført, og hvilke spørsmål som vil bli stilt. I tillegg er det nyttig å forklare vanlig terminologi, og det bør gis en veiledning om de etiske reglene tolken forventes å følge. Det er særlig viktig å understreke at alle opplysninger om flyktningen er fortrolige og underlagt taushetsplikt.

Tolkens rolle er å holde seg nøytral og objektiv under intervjuet og begrense oversettingen til det som blir sagt i intervjuet. Tolken må være innforstått med at alt intervjueren og flyktningen sier, må tolkes. Det er ikke tilstrekkelig å oppsummere eller utbrodere det som blir sagt, ved å fylle inn manglende informasjon. Tolken skal heller ikke prøve å forbedre søkerens ord eller setninger for å få dem til å lyde mer sammenhengende, troverdige eller lærde. Alle navn på personer og steder må staves slik at de er helt klare. Intervjueren eller flyktningen kan alltid be om avklaringer ved behov. Tolken skal avstå fra å kommentere eller gi uttrykk for egne meninger.

Utfordringer med standarder for tolking

Hvis en saksbehandleren ikke er fornøyd med tolkeordningen, bør det være mulig å bestemme om intervjuet skal fortsette eller om det må gjøres endringer for å bøte på situasjonen. En slik situasjon kan være hvis personen som intervjues, ikke helt forstår

tolken på grunn av dialektforskjeller. I en situasjon der det brukes tolker som selv er flyktninger, bør ikke tolken engasjeres om de har nære familiebånd til søkeren. Det er viktig å huske at forholdet mellom flyktingen og tolken kan påvirke deres evne og vilje til å kommunisere. Tolker skal ikke blande seg inn i eller påvirke beslutningstakingen eller blande seg inn i sensitive eller fortrolige nasjonale prosedyrer. Se Veiledningsnotat – Kommunikasjon via tolk for mer informasjon.

